

Huuhkajien päävalmentajaksi: lähtökohtia

Päävalmentajan pestiä hakiessa täytyy kandidaattien ottaa huomioon koko se yhteisö, jossa työtä tullaan tekemään. Jalkapallossa se tarkoittaa väistämättä myös kannattajia ja nykyään myös (sosiaalista) mediaa sen lisäksi, että kaikki jalkapalloihmiset siihen eittämättä kuuluvat.

Tärkein tekijä päävalmentajan työn kannalta on tietysti Palloliiton johto eli hallitus, puheenjohtaja ja johtavat toimihenkilöt sekä muu vakinainen henkilökunta. Yleensä päävalmentajan mukana tulee oma tiimi, joten se jää seuraavan tarkastelun ulkopuolelle.

Jalkapallomaajoukkueiden päävalmentajan pestin väitetään olevan varsin tuulinen. Tilastot eivät kuitenkaan tue suoraan tätä väitettä, vaan näyttää siltä, että eri maissa on muutettavat muuttaen ollut toisistaan poikkeavia kulttuureja riippumatta siitä, miten hyvin päävalmentaja on työnsä tehnyt.

Esimerkiksi Saksan ja Ruotsin maajoukkueiden päävalmentajat ovat olleet varsin pitkissä pesteissä, kun vaikkapa Hollannissa päävalmentaja on vaihtunut suhteellisen usein, mutta erittäin tyypillistä on ollut, että sama valmentaja on valittu useamman kerran tehtävänsä.

Suomessa on ollut sekä pitkäikäisiä että varsin lyhyitä pestejä, vaikka Suomen maajoukkueen menestyksessä on tapahtunut huomattavan vähän muutoksia suhteessa näihin edellä mainittuihin maihin, joilla on sekä loistavia saavutuksia että karmaisevia epäonnistumisia.

Suomessa ehkä ajatellaan, että kisoihin pääsemättömyys on karmea epäonnistuminen, mutta Ruotsissa tai Englannissa se lienee maansuru ja Saksassa tai Hollannissa karmea epäonnistuminen voi olla mitalittomuus tai putoaminen ennen puolivälieriä. Päävalmentajia ei silti ole läheskään aina vaihdettu epäonnistumisten kohdatessa.

Täysin systemaattista linjaa ei löydy mistään maasta, mutta todennäköisesti luottamus päävalmentajaan rakentuu ennen kaikkea kunkin aikakauden maajoukkueen pelaajien tasosta ja heihin kohdistuvista realistisista odotuksista, joita valmentajien odotetaan täyttävän. Kun huippujalkapalloilijoiden taso jopa maailman parhaissa maissa vaihtelee pelaajasukupolvittain, niin realistisen arvion esittäminen pelaajamateriaalista onkin yllättävän vaikea tehtävä.

Kysymys konkretisoituu niihin tavoitteisiin, joita maajoukkueille voi asettaa. Suomessa ainut tavoite on jo pitkään ollut pääsy joko EM- tai MM-kisoihin, vaikka jälkimmäisiin pääsy on yhä vaikeampaa. EM-kisoihin pääsy on sen sijaan helpottunut. Mixu Paatelaisen pestikin päättyi todennäköisesti juuri syystä ettei Palloliitossa enää nähty realistisena EM-kisoihin 2016 pääsyä.

Seuraavan päävalmentajan päätavoite täytyneekin olla seuraavissa EM-kisoissa eikä MM-kisoissa, joita varten täytyy rakentaa pelillisiä ja muutoin realistisempia tulos- ja sijoitustavoitteita.

Kansainvälisiin ja suomalaisiinkin päävalmentajakäytäntöihin verraten voidaan nähdä, että pitkäaikaiset valmentajat ovat olleet yleensä tuloksellisesti parempia kuin lyhyen pestin valmentajat. Tämä on tietysti loogistakin tulos- tai ulosperiaatetta noudatettaessakin, mutta näyttää myös siltä, että valmentajien tulokset paranevat pitkän pestin aikana. Näin on käynyt Joachim Löwille, Antti Muuriselle, Franz Beckenbauerille tai Tommy Söderbergille. Näissä tapauksissa kunkin maan liittojen johto on uskonut päävalmentajaan silloinkin, kun tavoitteisiin ei ole päästy.

Suomessa ei sen sijaan ole luotettu sen enempiä suomalaisiin kuin ulkomaisiinkaan päävalmentajiin kovin pitkäjänteisesti. Pitkään näytti siltä, että Mixu Paatelaisen annettaisiin rakentaa uuden sukupolven Huuhkajat rauhasa, mutta jotakin selvästikin tapahtui tämän kevään aikana, joka aiheutti Paatelaiseen kohdistuneen luottamuksen vähenemisen.

Todennäköisesti Paatelaisen virheiksi voi laskea myös vääränlaiset mediaesiintymiset, joissa hän ei osannut esiintyä luottamusta herättävästi. Oma joukkuetta voi ja pitää arvioida rehellisesti ja analyttisesti, mutta tapa ei ehkä ollut onnistunut. Myös tiedot seurajoukkuepestin hankkimisesta söi luottamuspääomaa Paatelaiseen.

Median tai kannattajien syyttäminen on sekin tänä(kin) päivänä tyhmää ainakin sellaisilla foorumeilla, joissa ei ole mahdollisuutta syvällisempiin perusteluihin. Päävalmentajan ja hänen taustaryhmänsä onkin tulevaisuudessa kyettävä kommunikoimaan sekä (sosiaalisen) median että kannattajien kanssa huomattavasti nykyistä rakentavammin.

Palloliiton (luottamus)johto on nimittäin sekin riippuvainen ns. yleisestä mielipiteestä erittäin paljon. Urheilun lajiliittojen puheenjohtajien lupaukset luottamuksesta päävalmentajille ovat yleensä olleet vastauksia median joko aiheelliseen tai aiheettomaan epäilykseen luottamuksesta. Vain erittäin vahva johto voi toimia ottamatta huomioon tätä ulkoista painetta. Ja onhan päävalmentajan pesti tietysti ”poliittisin” toimi urheilun lajiliitoissa, koska A-maajoukkueet kertovat liiton tilasta yleisölle eniten.

Tulevan päävalmentajan tulee siis ymmärtää sekin, että jopa kansainvälisen jalkapalloliiton sotkut saattavat välillisesti vaikuttaa hänen asemaansa maajoukkueen valmentajana. Lajiliittojen johdon tehtävänähän on tänä päivänä ennen kaikkea julkisuuskuvan rakentaminen ja ylläpitäminen. Kovin monta ”roskasankoa” ei voi olla yhtä aikaa pilaamassa julkisivua.

Paradoksi tai ei: kyse saattoi Palloliiton johdossa olla tästä – ulos joko Blatter tai Paatelainen. Jalkapallon ja liiton parhaaksi toimiessa valinnat eivät aina ole kivoja päättäjillekään.